

Kompetenční kurikulum je příležitost, jak toho děti více naučit. Je třeba to jasně komunikovat do škol

Pojmy znalosti a kompetence jsou v současné debatě o vzdělávání někdy stavěny do protikladu, jako by bylo třeba mezi nimi volit. Takto postavený protiklad patrně vychází z obavy, že vzdělávání zaměřené na kompetence rezignuje na rozvíjení znalostí. Je třeba to jasně komunikovat.

říjen 2026

Ministerstvo školství se začalo v souvislosti s připravovanou změnou rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (RVP ZV) ve své komunikaci nahrazovat pojem *kompetenční kurikulum* označením *znalostně-kompetenční kurikulum*, které tento pohled na vztah mezi znalostmi a kompetencemi může posilovat. Takový posun vytváří dojem, že se ministerstvo školství v závěrečné fázi přípravy nového kurikula rozhodlo pro nové vymezení vztahu mezi znalostmi a kompetencemi, odlišné od směřování, které pro český vzdělávací systém stanovila [Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+](#) (Strategie 2030+). Ta určuje jako jeden z hlavních cílů „*zaměřit vzdělávání více na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život*“. Dokument [Hlavní směry revize RVP](#), který ze Strategie 2030+ vychází, pak formuloval koncepci pro vznikající kurikulum jako „*kompetenčně gramotnostní pojetí se zachováním oborového základu*“.

Používání pojmu *znalostně-kompetenční kurikulum* signalizuje odklon od směřování nastaveném v těchto strategických dokumentech vzdělávací politiky i od odborných východisek, z nichž revize RVP ZV vychází. Jedním z těchto odborných východisek je [Evropský rámec klíčových kompetencí](#), který kompetence definuje jako integrovaný celek zahrnující znalosti, dovednosti a postoje. [OECD Learning Compass 2030](#) toto pojetí dále rozšiřuje, když pod pojem kompetence zahrnuje

také hodnoty. **Znalosti tedy nejsou v kurikulu zahrnuty vedle nebo dokonce v protikladu ke kompetencím, ale jsou jejich nezbytnou součástí.** Kompetenčně orientovaná výuka předpokládá systematické osvojování a upevňování znalostí a současně počítá s tím, že budou dlouhodobě, cíleně a systematicky vytvářeny příležitosti pro jejich propojování, aplikaci a používání.

Revidovaný, stejně jako stále ještě platný [Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání](#) (RVP ZV) staví rozvoj klíčových kompetencí do centra vzdělávání. V očekávaných výsledcích učení popisuje, k jakému výsledku má vzdělávání směřovat, tedy nejen co se žák či žákyně má na dané úrovni naučit, ale také jak má dokázat získané znalosti a dovednosti smysluplně používat v různých situacích.

Posun v terminologii používané ministerstvem školství nejen nově klade důraz na znalosti a oslabuje požadavek na rozvoj ostatních složek patřících pod pojem kompetence, ale také s sebou přináší nejistotu v tom, co z implementace nového kurikula vyplývá pro školy, jejich učitele a učitelky, ředitele a ředitelky. **Jednoznačná a kontinuální komunikace je nezbytná, pokud mají ti, kdo budou nové kurikulum implementovat do výuky, do hloubky porozumět zadání, které jim stát dává.** Pokud je komunikace nejednoznačná, snižuje to důvěryhodnost celého procesu zavádění nového RVP ZV do praxe. Ve Strategii 2030+ se přitom výslovně uvádí, že přijetí kompetenčního pojetí výuky učiteli a učitelkami je nezbytné, pokud nemá změna kurikula zůstat jen na papíře, ale má vést ke skutečné změně ve třídách.

Oslabovat porozumění těmto principům považujeme za zbytečné riziko, a to i s ohledem na aktuální, v mediálním prostoru vedenou diskusi o zhoršujících se či stagnujících vzdělávacích výsledcích v [mezinárodním šetření PISA](#). V té se často objevují interpretace, které vysvětlují úspěch vzdělávacích systémů s nejlepšími výsledky (nebo těch, které si v PISA testech nepohoršily) z perspektivy, jež staví znalosti a kompetence do protikladu. Taková interpretace vychází z předpokladu, že úspěšnější vzdělávací systémy se ve svém kurikulu soustředily více na znalosti (např. *knowledge rich curriculum*). Přehlíží ale, že právě tyto země, ať už mluvíme o Singapuru, Estonsku nebo Anglii, na rozvoj kompetencí kladou silný důraz.

Klíč k úspěchu tak spatřujeme především ve schopnosti vzdělávacího systému kompetenčně pojaté kurikulum včetně jeho znalostní složky implementovat a účinně dostat ke každému dítěti.

Nepochopení vztahu mezi znalostmi a kompetencemi může vést u části pedagogické veřejnosti k dezinterpretaci požadavku na modernizaci vzdělávacího obsahu. Ta nespočívá pouze ve výběru konkrétních oborových znalostí, které se mají ve školách „odučit“. Jde při ní především o to, jak jsou v rámci výuky propojovány, používány a uplatňovány při řešení problémů, pro rozhodování a jednání v reálných situacích.

Za přesnější proto považujeme nadále v souladu se Strategií 2030+ a Hlavními směry revize RVP hovořit o **kompetenčně orientovaném kurikulu se silným znalostním základem** a soustředit se na to, abychom společně a srozumitelně vysvětlili, že **kvalitní znalostní základ včetně dvou základních gramotností – čtenářsko-pisatelské a matematicko-logické – je jeho podstatnou součástí**. Tomuto pojetí musí odpovídat nejen samotný kurikulární dokument, ale také hodnocení žáků a žákyň a odborná, personální a finanční podpora škol.

Doporučujeme proto, aby ministerstvo školství a Národní pedagogický institut ČR neměnilo v závěrečné fázi přípravy nového kurikula RVP ZV způsob, jakým o kurikulu hovoří. Zejména v kontextu veřejné diskuse, která i v souvislosti s výsledky mezinárodního šetření PISA staví znalosti a kompetence do protikladu, to může snížit důvěryhodnost kurikulárního dokumentu ještě dříve, než se začne implementovat ve školách. Pokud budeme ve veřejné i odborné diskusi stavět znalosti a kompetence vedle nebo proti sobě, budeme posilovat falešné dilema, které české vzdělávání nepotřebuje. Kompetenční kurikulum neznamena rezignovat na znalosti. V době rychlého rozvoje AI naopak jejich význam poroste, protože bez nich není možné výstupy umělé inteligence kriticky posuzovat.

Jak o změně kurikula mluvíme je stejně důležité jako to, co se v něm mění. Potřebujeme srozumitelně pojmenovat, proč a co tato změna znamená pro žáky a žákyně, učitele a učitelky i společnost. Pokud tento příběh dokážeme srozumitelně vyprávět, stane se nové kurikulum příležitostí k tomu, aby školy i celá společnost byly lépe připraveny na budoucnost.

Stálá konference asociací ve vzdělávání (SKAV) reprezentuje více než tři desítky organizací působících ve vzdělávání. Jsme střešní platforma sdružující různorodé organizace, které realizují progresivní změny ve vzdělávání. Sdílíme společnou vizi a hodnoty a nabízíme prostor pro vzájemné učení mezi organizacemi. Vytváříme konsensus na tématech klíčových pro proměnu vzdělávání a společně je prosazujeme na systémové úrovni.

Zdroje:

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. **Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+** [online]. Praha: MŠMT, 2020 [cit. 2026-10-19].

Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030-1>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. **Hlavní směry revize RVP ZV po veřejném připomínkování** [online]. Praha: MŠMT, 2023-01-11 [cit. 2026-10-19].

Dostupné z: <https://revize.rvp.cz/files/iii-hlavni-smery-revize-rvp-zv-po-vpr-final-230111.pdf>

OECD. **OECD Future of Education and Skills 2030: OECD Learning Compass 2030: A Series of Concept Notes** [online]. Paris: OECD Publishing, 2019 [cit. 2026-10-19]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/education/2030-project/teaching-and-learning/learning/>

OECD. **PISA 2022 Results** (Volume I and II) [online]. Paris: OECD Publishing, 2023 [cit. 2026-10-19]. Dostupné z: https://www.oecd.org/en/publications/pisa-2022-results-volume-i-and-ii-combined-executive-summaries_d5f68679-en.html

Rada Evropské Unie. **Doporučení Rady ze dne 22. května 2018 o klíčových kompetencích pro celoživotní učení** (2018/C 189/01). Úřední věstník Evropské unie [online]. 2018, C 189, s. 1–13 [cit. 2026-10-19]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32018H0604%2801%29>